

Саша Мариана Залцман

ИЗВЪН СЕБЕ СИ

РОМАН

Превод от немски
БОРИСЛАВ П. ПЕТРАНОВ

София • 2020
Black Flamingo Publishing

Издаването на това произведение беше подкрепено от ТРАДУКИ, литературна мрежа, в която са включени Федералното министерство за Европа, интеграцията и външните работи на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт Австрия (по възложение на Федералното канцлерство на Република Австрия), Гьоте-институт, Словенската агенция за книгата ЈАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, Фондацията на Лихтенщайн за култура, Министерството на културата на Република Албания, Министерството на културата и информацията на Република Сърбия, Министерството на културата и националната идентичност на Румъния, Министерството на културата на Черна гора, Министерството на културата на Република Македония, Лайпцигският панаир на книгата, Министерството на културата на Република България и фондация „С. Фишер“

traduki

Sasha Marianna Salzmann
AUSSER SICH

© Suhrkamp Verlag Berlin 2017

© Борислав П. Петранов, превод

© / RAMBLE RATTLE, корица

© Black Flamingo Publishing, 2020

ISBN 978-619-7362-73-2

Времето непрестанно тече. Движи се напред и назад и те носи със себе си, и никой в целия свят не знае повече от това, че те пренася от елемент, който не разбираш, в друг, който няма да помниш. И все пак, *спомен* съществува – дори може да се каже, че споменът си отмъщава. Това е капанът на нашето време и темата, която застава сега пред нас.

ДЖЕЙМС БОЛДУИН
БЕЗИМЕНЕН НА УЛИЦАТА

Действащи лица

Антон

Алиса, Али – сестрата, братът, аз

Валентина, Валя – майката, мама, мам и всичко друго

Константин, Костя – бащата или нещо такова

Даниил, Даня – бащата, дядото

Емма, Еммочка – бабата, понякога майка

Шура, Саша, Александър – прадядото, дядото, баща, герой на Червената армия

Етя, Етина, Етинка – майката, бабата, прабабата, супер героиня

Катò, Катарина, Катюша – танцьор, реактивна система за залпов огън

Аглая – русалка

Джемал, Джемò, Джемал бей – чичото

Елиас – приятелят

И всички други родители и родители на родителите в Одеса, Черновци, Москва, Истанбул, Берлин

Ингеборг Бахман пише:

„Само времевите определения трябваше да обмислям дълго, защото за мен е почти невъзможно да кажа „днес“, въпреки, че всеки ден се казва „днес“...“

Времето всъщност е едно *Днес*, от преди сто години и до сега.

ЗАВРЪЩАНЕ У ДОМА

Не знам къде отиваме, всички останали знаят, само аз не. Притискам силно към гърдите си доленения до тях буркан със сладко като че ли е последната ми кукла, и наблюдавам как се щурат из жилището. Ръцете на татко блестят потни, приличат на неизмити чинии, големи са, докато се люлеят покрай главата ми. Ако главата ми се окажеше между тях, прас! и щеше да е сплескана.

Брат ми стърчи от чантата си като посаден, влязъл е с двата крака в нея и изхвърля неща от там, мама ругае и тогава той ги прибира отново вътре. Когато мама е в кухнята, той вади голямата кутия с пиратския кораб и я скрива под леглото си. Мама идва в коридора, където съм аз, навесва се над мен, челото ѝ виса като камбана, като цяло небе. Аз пускам с едната си ръка куклата-буркан със сладко и прокарвам пръст по лицето на мама. Небето е мазно. Мама удря ръката ми и ме натоварва с още буркани със сладко и консерви, аз ги държа здраво и вече не мога да видя нищо. Тя слага една чанта на краката ми и казва:

– По пътя трябва да ядете нещо здравословно, чантата с провизиите е у теб.

Нямам никаква представа какво означава това, но съм доволна, че е нещо сладко, а не пиле, увито в алуминиево фолио.

Слизаме надолу по стълбите, това трае дълго. Живеем на най-горния етаж, с много греди и скосявания в стаяте, долу има погребално бюро, там смърди винаги, не на трупове, обаче на нещо, което не ми е познато и с което не мога да свикна. Бурканите дрънчат в чантата, която влача по стълбите надолу, татко иска да я вземе от мен, тогава съседът под нас отваря вратата.

– У дома ли отивате?

– Да видим майка ми и баща ми, отгавна не съм ги виждал.

– За пръв път ли се връщате?

Татко кимва.

– Първият път не се забравя.

Татко отговаря на съседа, като че ли му разказва приказка за лека нощ, натъртва гумите и в края им повишава тон. Брат ми вече е изтичал напред, аз внимателно измъквам чантата покрай татко и се опитвам да тръгна надолу, след брат ми. Смърди и е студено. Долу зад витрината на погребалното бюро има хора. Страх ме е от лицата, които стоят зад стъклото в канцеларията, страх ме е, че са зелени и мъртви, затова никога не поглеждам вътре, докато не съм на улицата, а търся краката на брат ми по земята. Татко излиза от сградата и ме дръпва, тогава аз поглеждам нагоре, когато си мисля, че мама маха за сбогом, и тя наистина го прави, ръката ѝ за малко се показва от прозореца и след това той отново се затваря, а татко започва да пее.

„Пора, пора, порагуемся на своём веку.“ – Време е, време е, да се поравваме на живота днес.

БЕЗ ВРЕМЕ

Плочките в тоалетната на летище *Ататюрк* охлаждаха лявото слепоочие на Али. Картината пред очите ѝ не ставаше по-ясна, в процепта между стената на кабинката и пода токчетата се размиваха в парчета възлища, пишеха черни граскулки във въздуха, граскаха наоколо, тя чуваше гласове, но не и отделни думи, всичко се наслаждаше, кълтеше като в телефон. Али усети вкуса на пиле. Въпреки че по време на полета не беше яла пиле, дори от години не беше яла, въпреки това, едно развалено пернато се беше затъкнало в гърлото ѝ. Тя вече е била тук. Точно така. Точно така веднъж вече беше лежала на пода с мъртва птица в гърлото, а връзките за обувки бяха пълзели върху нея като насекоми. Обаче кога? Кога е било това?

От полета очите ѝ бяха изсъхнали, клепачите граскаха

по очните ѝ ябълки, още преди много време лекарите ѝ бяха сложили диагноза – липса на слъзна течност.

– И какво трябва да правя, да си слагам капки?

– Просто мигайте, когато ви боли, когато ви сърби, просто мигайте често, течността ще се появи от само себе си.

Обаче нищо не помагаше. Тя дишаше бавно, послуша се. Капачките на токчетата и пружиниращите гумени подметки задаваха темното вѐн, всички бързаха, бързаха да излязат от терминала, на въздух, след гългия полет там ги очакваха. За кратко в тоалетната, да напудрим кръговете под очите, да овлажним устните, да срешем косите и след това да се хвърлим в обятията на посрещачите като в топла вода.

Али нямаше представа дали някой ще я чака, надяваше се, но не знаеше. Тя лежеше на пода и пърхаше с мигли като муха с крила. Пушеше ѝ се, много спешно, да издуха от небцето си вкуса от сварената пихтиеста мазнина, това желание я вдигна на крака и я изведе от кабинката. Подпря се на мивката, избегна да се погледне в огледалото, подложи устни под водната струя, една жена я побутна и ѝ направи знак, че не трябва да пие тази вода, като ѝ протегна пластмасова бутилка. Али притисна устни до тясното гърло на бутилката и ни мълчаливо, жената взе обратно празната бутилка и прекара пръсти през кѐдриците ѝ, като че ли да ги подреди. После плъзна палеца си по тънката кожа под очите ѝ и над острата ѝ брадичка го задържа за кратко. Али се усмихна, жената също. След това двете излязоха бавно в залата, Али следваше жената, следваше другите, те знаеха накѐде отиват, тръгна покрай подвижната пътека, на която хората се трупаха, стигна до залата с мраморния под, подреди се на опашката пред паспортния контрол, стана нетърпелива, искаше да избути опашката, но тя беше замряла и на нея ѝ оставаше само да се оглежда наляво или надясно. Виеше ѝ се свят. Целият свят стоеше тук на опашка. Мину поли, бурки, мустаци във всякакви форми и цветове, всякакви размери слънчеви очила, всякакви форми наутни устни, деца в колички, деца на гърба, на раменете, между краката, тълпата гържеше Али здраво притисната от двете страни, така че да не може да падне. Едно момиченце се притисна в преградата от плексиглас, парче от нея се отчупи с

трясък, детето изпищя. Майката си проби път към него през тълпата и силно го разтърси.

Али още веднъж почувства съвсем ясно вкуса на пиле в гърлото си и зарови за паспорта си.

Служителят гълго гледа там, където Али предполагаше, че е снимката ѝ, а след това отново към нея и пак към паспорта ѝ, и отново, и отново, като че ли можеше да гледа все по-ниско. Млад мъж, по-млад от Али, обаче раменете му бяха като на старците, отпуснати и вдървени. В светлосинята си риза, която неговите тесни гърди не можеха да изпълнят, изглеждаше далеч от контролната си кабина, далеч от летището, далеч от страната си, гледаше през земната кора и от там обратно към лицето на Али. Тя инстинктивно си избърса брадичката, не беше повръщала или все пак беше, сега вече не беше сигурна, имаше ли нещо по брадата, имаше чувство, че повърнатото пиле е заседнало в гърлото ѝ, с цялото си усилие повдигна нагоре крайчеца на устните си, а лявата ѝ вежда се вдигна с тях.

Младежът зад стъклото я огледа, стана от стола, излезе от кабината и отиде отзад. Али се подпря на тесния плот пред стъклото, наблюдаваше с разразнените си очи как той показва на колега паспорта ѝ, потупва с пръст по него, клати глава, връща се, казва ѝ нещо, което тя не разбира, но знае в какво се съмнява той. Дали това е тя. Тя вече не изглеждаше така, както на паспортната снимка, косите ѝ бяха отрязани, а също така много неща се бяха изменили в лицето ѝ. Всички го казваха, дори майка ѝ призна, че не може да я разпознае по снимките, но какво значение имаше това. Другият служител дойде в кабината и зададе на Али обичайните въпроси. За да не обърка още повече двамата мъже, Али излъга, че ще посети добър приятел, обичайното.

– За колко време?

– Не знам.

– Повече от три месеца нямаш право.

– Знам.

– За пръв път ли?

– Има ли проблем с паспорта ми?

– Жената на снимката прилича на теб.

– Така е, защото тази жена съм аз.

– Да, но може да е и нещо друго.

– Какво друго да е?

– Това да е купен паспорт и ти...

– И аз?

– В тази страна имаме проблем с вноса от Русия. С жените, искам да кажа с вноса на жени от Русия.

Али си отвори устата и искаше да каже нещо от рода на „Но аз идвам от Берлин.“ или „Така ли изглеждам?“. Вместо това получи пристъп на смях, който се опитваше да потисне, смехът се изстреля от нея и излетя към стъклото, зад което двамата служители я гледаха отвратени. Али притисна шепата към устните си, чантата ѝ падна върху краката, тя погледна наоколо и после отново нагоре, огледа се, цялата опашка, всички мини пола, очила и мустаци я гледаха и шушукаха. Двата служители изчакаха докато Али успокои пламналата си глава, очите ѝ бяха влажни от сълзите от смях, тя се вгледа в обръканите лица на мъжете и се опита да не се смее повече.

– Има ли някакъв начин, по който да докажа, че не съм руска курва? – попита тя.

Двата служители я погледнаха като един, погледнаха през нея, после единият от тях вдигна ръка и удари три пъти печат по масата, без да я изпуска от очи. Нещо изжужа, тя си хвана чантата и блъсна вратата.

Чичо Джемал стоеше най-отпред на тълпата от чакащи, която се извишаваше над загражденията като палма. Очевидно се беше преборил и беше изръгал в ребрата мъжете около него, това можеше да се прочете по лицата им, а сега като видя Али да излиза през вратата на залата, вдигна ръце във въздуха и с един удар по брадата изблъска един дребен мъж, чиито мустаци закриваха половината му лице. Мъжът залитна, но не можа да падне в гъстата тълпа. Джемал погледна за кратко обръкан към крещящите мустаци и после бързо отново към Али, грейше и показваше с показалеца си, че тя би трябвало да излезе наляво от терминала, че той ще я чака там.

Джемал, Джемал, Джемал бей беше чичо на Елиас, с когото така да се каже беше израснала или, по-скоро, бяха израснали заедно, така че Джемал беше също и неин чичо, въпреки че го виждаше за пръв път. Елиас никога не беше разказвал за чичо си, но когато Али каза, че ще ходи в Истанбул, той ѝ даде телефонния му номер и каза, че Джемал можел да я вземе от летището. И той го направи. Презгърна я така, като че ли цял живот беше правил това, взе куфара ѝ и излязоха навън да дръпнат по една цигара. Али скри от Джемал причината, поради която беше излязла по-късно от залата на пристигащите, не каза, че се е заключила в тоалетната с глава на плочките, че кръвообращението ѝ не е могло да се синхронизира със скоростта извън тялото ѝ, такова нещо не се разказва при посрещане. Пушите заедно като стари приятели и от тук нататък сте такива.

При първото дръпане от цигарата, която сама си сви, Али припадна отново. Джемал я занесе в таксито и после горе в апартамента си. Тя се събуди на дивана му в една стая, боядисана в синьо, в нея нямаше нищо освен един трептящ, ням телевизор на стената и едно тежко бюро пред прозореца, бръшляният изглеждаше като да е прораснал отвън към стаята. Имаше чувството, че е спала години. Джемал седеше пред телевизора, пушеше с ръце подпрени на бедрата. Силуетът му правеше много извивки, брадичката му се местеше леко, като че ли говореше със затворена уста. Пепелта от цигарата падна на пода до обувката му. Имаше огромно лице, по-голямо от тялото му, разпростираше се във всички посоки, ностът му стърчеше далеч напред, очите също, имаше дълги гъсти мигли, които се извиваха високо към челото му. Али го погледна и си помисли, че никога повече няма да отиде никъде другаде.

Джемал стана, донесе димящ чай от кухнята, наля ѝ в една тумбеста чаша и посочи масата пред прозореца.

– Това са ключовете от твоето жилище. Но може и да не ходиш. Можеш и тук да останеш.

На следващия ден Джемал ѝ показа жилището и тя се влюби в него. Преди всичко в малкия покрив, на който можеше да скочи от терасата и от който се откриваше гледка от Златния рог до Касъмпаша. Влюби се в ъгловатите стаи и в стръмната ули-

ца пред къщата, по която можеше да се пързалиш и прав.

Обаче Али се влюби още повече в свободните вечери, в които заедно с чичо Джемал правеха в кабинета му състезания по пушене, докато гращенето в гърлото не започне да се чува, докато очите им не се затворят, докато не паднеха от столовете си, като в същото време продължаваха да говорят. В очакване на тези вечери Али се разхождаше, обикаляше около къщата на Джемал, докато се измори, почукваше внимателно на вратата му, лягаше на дивана и обикновено заспиваше там върху фотоалбумите и безкрайните истории на Джемал, събуждаше се посред нощ, търсеше със зачервени очи обувките си в коридора и очакваше Джемал отново да ѝ откаже:

– Къде ще да ходиш, няма сега да си отиваш, много е късно.

– Не, не, отивам си, още мога да вървя.

– Да, можеш още да вървиш, но другите могат по-бързо.

Няма сега да ходиш пеша до Тарлабашъ.

После отново сядаха, пушеха и говореха празни приказки, говореха, за да чуват гласовете си.

Откакто беше дошла в Истанбул, слушаше колко опасен квартал за една млада жена е Тарлабашъ и въобще за всеки, „всичките роми и кюрди, и травестити, целият свят е лош, знаеш, нали?“

– Знам, целият свят е лош, но не и в Тарлабашъ.

– Спи тук, кушум¹. Ще ти донеса завивка.

В повечето случаи Али оставаше, дори червените петна по китките и под брадичката не можеха да я спрат.

Някои търсеха стария Истанбул в джамиите и паракосите между Европа и Азия, купуваха си пластмасова носталгия от пазара и я поставяха до своите парченца от Берлинската стена във витрините в Сан Франциско, Москва и Риад. Али намери своя Истанбул на ръждивокафявия диван на чичо Джемал с гървениците в тапицерията, които започваха да ѝ смучат кръвта към 4 часа сутринта и към 5 свъриваха. Тя се събуждаше към осем с все по-големи, червени и сърбяция я петна по ръцете и по лицето, а когато питаше Джемал, той казваше, че това е заради водата.

---

¹ Кушум – пиле (гальовно обръщение).

– Тези стари тръби. Трябва да направя нещо, от тях тече кафява вода, знам.

Дървеници нямам, не можело да бъде.

Тя напръска цялото си жилище в Айналъ Чешме с отрова от аптеката, седна на балкона и запали цигара, с надеждата, че книгата на Аглая Ветераний, която в момента четеше, ще свърши едва когато всички дървеници измрат. Тъкмо когато беше сигурна, че не е останал паразит, преживял атаката, и че няма повече да получава червени петна, посети отново чичо Джемал, преспа на дивана му и отново домъкна в Айналъ Чешме малки животинки в дрехите и косите си.

Днес на Али не ѝ пукаше. Тя се притисна към дивана, искаше да потъне толкова дълбоко, колкото беше възможно, и говореше на дървениците, че могат да я изсмучат напълно и нищо да не оставят от нея. Трябваше да я изядат и да я разнесат парче по парче из целия град. Тогава можеше просто да остане да лежи тук, не трябваше да прави нищо повече, да се движи, и щеше да изчезне между възглавниците на дивана като ронлива бисквита. Очите ѝ бяха широко отворени и я боляха от сухота. Али премизваше от време на време, за да изчисти прахта от тях. Нищо не помагаше, тя отново падаше от тавана, стелеше се от климатика над нея, завърташе се на малки облаци от дъха ѝ.

Антон сигурно нямаше да се обади. Вероятно дори още не беше в града. Прогнозите показваха, че съвсем скоро в Турция предстои катастрофа. Йълмаз Пюней отдавна беше мъртъв, а чичо Джемал подскочаше около бюрото си и ѝ разказваше историите, които разказваше всеки път. Онази за съпругата на Йълмаз Пюней и прокурора, който я обидил, и за това Йълмаз Пюней го прострелял в дясното око. И той, Джемал, присъствал там. Не, той не бил там, обаче го представлявал в съда, когато още бил известен адвокат. Представлявал също и Йоджалан, не, той искал да го представлява, но това никога не се случило, и сега от половин година нищо не се чувало за Йоджалан, въпреки че винаги се бил изказвал като пророк на съпротивата, което може би означавало, че е умрял в затвора, а ако било така, тогава при всички положения съвсем скоро в

тази страна щяло да избухне гражданска война, или всъщност тя вече била избухнала, но тогава тя щяла да обхване градовете, големите градове, а от там и целия свят, но и тогава, дори тогава, той, Джемал, нямало да се откаже да го представява. Всичко това той разказваше на Али или повече на самия себе си, докато бършеше прах, като че ли ставаше дума за нещо повече от домашната прах. Тя почти не го чуваше, наблюдаваше го как се движи припряно из жилището и имаше чувството, че той е пумпал, който се върти по плочките, а след това се удря в краката на масата. Въртенето му в кръг я размиваше и ако не беше толкова бърз, тя с удоволствие щеше да го вземе в обятията си, но това не ставаше, така че го оставяше да разказва. Да продължава да разказва за себе си, собствената си биография в различни варианти.

Преди седемдесет или седемдесет и две години той се появил на този свят в Истанбул, в Зейтинбурну, квартал, който бил построен върху пясък и при следващите земетресения можело да потъне между земните плочи, деведесетгодишната му майка още живеела там. Джемал бил седмият от осем братя и сестри, всички те живеели в една стая с покрив от нагънатата ламарина, спели един до друг на пода, всички се къпели в една и съща вода, той влизал втори във водата, след него бил следващият по възраст и така напътък, накрая баща им можел да се измие в някаква сиво-кафява супа. Къде се къпела майка му, Джемал никога не бил виждал.

Джемал бил първият от семейството, който следвал, първият, който се прибрал в къщи облечен в костюм, и братята и сестрите му се подиграли заради това. Бил представлявал важни хора пред съда, той самият бил хвърлян многократно в затвора, кога и при какви обстоятелства, за това се разказвали много и различни истории, всички завършвали с това, че когато след осем месеца в затвора Джемал отишъл при майка си, тя седяла забулена на масата в кухнята, след като петдесет години не била носила кърпа на главата си, и двамата така се скарали за живота на Джемал, че той повече никога не я посетил. Тя не се запознала нито с първата, нито с втората му съпруга, понякога говореше за три брака, краят обаче беше винаги един и същ: те го обичали, но той трябвало да работи.

Понякога Джемал започваше да разказва нещо за баща си, но разказът така и не излизаше от отворените напукани, широки устни, поемаше сухо въздух, езикът му се движеше по вътрешните стени на бузите, навлажняваше края на устните му, повече нищо не излизаше. И Али не разпитваше.

През последните години Джемал все по-рядко напускал лицето си, което беше и негов офис, негов хамам и какво ли още не, все едно. Орхан, малкият от магазина долу, му качвал на първия етаж всичко, от което имал нужда – мляко, цигари, месо, бръшлянт пред прозореца му пазел от слънце, така той все още можел да вярва в неща и не трябвало да вижда, че около неговия офис вече отдавна са отворили кафенета, чиито табели са изписани на английски и навсякъде се посочва свободен достъп до WiFi, и че дори продавачът на зеленчуци се е преместил, Огуз, приятелят му от четиресет и две години, който продавал праскови, големи колкото боксови ръкавици, в малкия вход между офиса на Джемал и месарницата. Джемал не знаеше защо той толкова отдавна не се е обаждал, не знаеше, че сега Огуз продава на една сергия на площад Таксим на туристите цветни свирки, които издават птичи гласове. Джемал не знаеше също, че в сградата до него беше отворил врати хотел *Цюрих* и че орди от туристи изпълваха улиците, туристи, които с удоволствие си купуваха самовар за вкъщи от мадам Коко в магазина на ъгъла, и че в магазина долу, където Орхан помагаше на много стария си баща, нещата не вървяха добре и че скоро и те двамата сигурно щяха да се откажат и вероятно и там, отвън на прозореца, скоро щяха да нарисуват знак WiFi. Защо му трябваше на Джемал да излиза навън в този свят, след като при него все още си седеше старият диван, черно-белите кахлени плочки по пода и тюркоазените стени.

Джемал се нуждаеше от нещо, в което да може да вярва. Той вярваше в Демократическата партия на народите, в Маркс, в младите жени, които го посещаваха веднъж месечно, и плачейки и смеейки се, му искаха пари. Вярваше в любовта и че Али ще намери Антон отново в един град с почти петнайсет милиона жители, без да има какъвто и да е знак за живот от него, без да знае дали той изобщо е бил тук, защото само това, че е изпратена една картичка от Истанбул, не означаваше нищо.

Той ходеше с Али в полицейските участъци, за да закачат обява за Антон при издирването, и в един от участъците срещна стар съученик. Бил няколко класа след него и с няколко глави по-нисък и Джемал го пазел в училищния двор. По време на прогължилото с часове целуване, прегръщане, пиене на чай, Джемал постоянно сочеше с дланта си към Али: „Като нея, той прилича на нея.“ Приятелят от училище разглеждаше изпитателно Али от главата до петите, нейните кафяви къси къдрици, които тя не решеше и които в краищата си се бяха сплъстили и стърчаха като триъгълници, тънката синкава, лъщяща кожа под кръглиците ѝ очи, висящите ѝ ръце. Той прегърна Джемал, целуна го веднъж отгъсно и веднъж отляво и каза, че няма никакви изгледи за успех, освен ако съдбата или волята Божия не са решили друго. Тогава двамата мъже въздъхнаха и запалиха по цигара. Али ги последва, без да знае за какво си бяха говорили, а Джемал започна да увещава Али, че всичко все някак си ще се нареди.

Заради всичко, в което Джемал вярваше, а и заради това, че я вдигна от пода на летище *Ататюрк* като малко дете, Али беше сигурна, че никога не би го напуснала. Тя си мислеше за това, докато той нервно и непохватно се препъваше из стаята, като че ли искаше да създаде ред между трите предмета в помещението.

Али си мислеше, че неспокойствието му се дължеше на липсата на мастика в къщата или на нещастиято, което скоро щеше да сполети тази страна и за което Джемал непоколебимо говореше. Той казваше:

– Скоро нещо ще се случи тук, в тази страна, скоро. Но не добро.

Това обаче можеше в края на краищата винаги да се каже. После сменяше темата с тази, че хората са лоши, но срещите с тях винаги си заслужават, и че при всички случаи ще се разочароваме от тях, но точно за това трябва да се борим за тях. Джемал непрекъснато си противоречеше в своите монолози за един по-добър свят, който щял да дойде, въпреки че сега всичко се срутвало. Той вярваше, че хората винаги се завръщат към нещо, защото го обичат.

От скоро се беше оставил на една жена на възрастта на Али да го води за носа. И настояваше, че тя има сериозни наме-

рения към него, просто точно сега се нуждаела от пари, време, своята почивка, своите фази, своите пътувания, друг опит.

– Тя все още е млада.

И нямаше значение, че Али се опитваше да обясни на Джемал, че това, което младата жена прави с него, има много определения, но към тях не принадлежи „любов“, Джемал не можеше да бъде разубеден във вярата си и заради това Али се отказа да му говори. Тя не можеше да разбере какво кара Джемал да вярва в тази история, но намираще за хубаво, че старецът така разсъфтяваше в любовната си мъка, че отново и отново крадешком поглеждаше с крайчеца на очите си към зеления телефон на масата, стар, с кабел, защото Джемал обичаше старомодните неща, мислеше си, че го правят привлекателен, въпреки че косата му почти беше окапала. Али намираще също за хубаво, че можеше да види как той получава сърцебиене, когато звънне телефона, и как рухва, когато на телефона не е малката, заради която не можеше да спи. Тя никога не се обади. Обаче въпреки това той беше щастлив от очакването. То го правеше неспокоен. „Една добра причина да бъдем неспокойни, може би най-добрата“, мислеше си Али.

На общите им снимки, които Джемал почти всяка вечер показваше на Али, докато тя накрая го помоли ако обича да престане с това, червенкосата кокона, която висеше на рамото на Джемал, нямаше нос, а една тънка чертичка с малки, тъмни криле и навсякъде лунички, като че ли пред лицето ѝ се бе пръснала ягода. Устните ѝ бяха без контури, безкрайни и криви и се усмихваха към фотоапарата. Джемал с ръка около талията ѝ, с изпъчени гърди, гледаше сериозно. Червените коси на младата жена, наелектризирани от жегата, стърчаха във всички посоки и преди всичко пред лицето на Джемал. Али разбираше копнежа на Джемал да иска да потъне в тези червени коси, казваше му го, тогава той сменяше темата и говореше за изборите в тази страна, която е изправена пред гражданска война, а след това – че в къщата няма достатъчно мастика.

Днес несигурността в движенията му беше различна. Може би причината бе в отложената смяна на времето, ми-